

Motion till riksdagen 2021/22:4338

av **Per Bolund m.fl. (MP)**

med anledning av prop. 2021/22:58 Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med en redovisning av hur de i propositionen föreslagna åtgärderna ska finansieras och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs en grönare skogsvårdslag och att en utredning bör tillsättas som ser över nuvarande skogsvårdslag i ljuset av nationell rättsutveckling, EU-direktiv och domar, internationella avtal och konventioner samt omvärldshändelser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljöbalken måste efterlevas bättre, exempelvis hänsynsreglerna, och att tillsynsarbetet på Skogsstyrelsen måste förstärkas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att innovationsarbete och affärsmodeller i skogsnäringen bör främjas och utvecklas med koppling till hyggesfritt skogsbruk och kontinuitetsskogsbruk, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta fram och besluta om etappmål om hyggesfritt skogsbruk och naturnära skogsbruk, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett uppdrag bör ges till berörda myndigheter om att revidera strategin för formellt skydd på så sätt att myndigheterna fortsatt har möjlighet att ta initiativ till formellt skydd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett projekt för att gynna naturturism i skyddad natur, där Naturvårdsverket som huvudman får i uppdrag att

genomföra ett samlat projekt för att gynna naturturism i nationalparker och skyddad natur i enlighet med förslagen i Skogsutredningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nyckelbiotopsregistret i sin helhet ska vara fortsatt tillgängligt och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Skogspolitiken måste bli grönare. Det är samtidigt viktigt att skogsägare kan kombinera naturhänsyn med lönsamhet. Miljöpartiet yrkar bifall till propositionen men vill göra följande kompletteringar.

Flera viktiga samhällsintressen finns i skogen, men samtidigt ägs all svensk skog av någon. Skogsägare kan vara allt från lantbrukare med några få hektar skog till stora bolag med miljardomsättning.

Avgörande för hur skogen måste förvaltas och användas är att skogens ekosystem bibehåller sin ekologiska funktion, sin biologiska mångfald och sin produktionsförmåga. Detta är en förutsättning för långsiktigt uthålliga, resilienta och produktiva ekosystem. Dagens brukande av skogen får inte försämra morgondagens.

Att samhället reglerar nyttjandet av en resurs som skogen är nödvändigt och motiverat eftersom nyttjandet har en mycket stor påverkan på hela samhället både nu och i framtiden. Naturresurser som mark, vatten och skog är mänsklighetens gemensamma arv från tidigare generationer, som vi lånar och ska lämna vidare till kommande generationer. Den som äger en naturresurs förvaltar den under en tid och har ett ansvar för att den brukas hållbart.

Om skogspropositionen

Efter många månader av intensivt förhandlingsarbete med syftet att nå en uppgörelse om skogspolitiken som skulle kunna bidra till en bättre balans och bättre förutsättningar för fortsatt dialog presenterade Miljöpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Centerpartiet en gemensam inriktningsproposition som nu lagts på riksdagens bord. Propositionen innehåller många olika delar som tillsammans utgör en helhet som Miljöpartiet står bakom, och som skulle kunna minska konflikten i skogsdebatten om innehållet i skälstexterna respekteras.

Flera av delarna i propositionen är dock kopplade till satsningar i regeringens förslag till BP22. Om inte budgetmedel finns, saknas dock förutsättningar att genomföra bärande delar av propositionen.

Redan 2002 utlovade dåvarande miljöministern Kjell Larsson (S) att ”det ska aldrig mer kunna hävdas att det inte finns pengar att bevara riktiga gammelskogar”.

Den rödgröna regeringen lade fram förslag inom utgiftsområdena 20 och 23 som skulle täcka de kostnader som skogspropositionen väntas medföra. Vissa kostnader är inte enbart en följd av propositionen, utan är konsekvensen av de domslut som tvingar staten att betala ut ersättning till markägare i det fjällnära området när skogsmark inte får avverkas. Följden av att C, KD, M och SD röstat ned regeringens budget är nu att

Skogsstyrelsen riskerar att tvingas prioritera ned annat viktigt arbete, för att kunna bekosta ersättning till markägare som nekats avverkning i det fjällnära området.

Förslag i skogspropositionen som inte kan genomföras med den av riksdagen antagna ekonomiska ramen, som dikterades av M, SD och KD är exempelvis stärkt äganderätt och ersättning till markägare, ökat engagemang för frivilligt formellt skydd, mer förmånliga skattevillkor, väntansavtal, biotopskydd, nationalparkssatsningar, rådgivning för hållbar tillväxt, rådgivning kring betesskador, ersättning för naturvårdsavtal och skötsel av naturreservat.

Skogsprogrammet riskerar att läggas ned då långsiktig finansiering nu saknas. Är delar av förslaget till riksdagsbeslut nu ofinansierade går de inte heller att genomföra om inte regeringen kommer med en ändringsbudget.

Gällande de extra budgetmedel som nu saknas för UO20, anslag 1:14, Skydd av värdefull natur samt UO23 1:1 och 1:2, som den rödgröna regeringen föreslog i BP22, vill vi varna för att Skogsstyrelsen likväl behöver betala ut ersättningar till skogsägare i fjällnära skog då dessa nekats avverkningstillstånd, samtidigt som det inte finns tillräckligt med medel i budgeten. Det är en konsekvens av pågående rättsutveckling och kostnaderna förväntas stiga dramatiskt, vilket är myndigheternas och regeringens analys. Staten är skyldig enligt lag att ersätta markägarna och därmed att anslå medel i budgeten.

Utöver den fjällnära skogen finns dessutom ett fortsatt stort behov av skydd av värdefull natur av andra naturtyper, men utan tillräckliga budgetresurser kommer Sverige inte att ha möjlighet att skydda natur i hela landet i enlighet med gällande lagstiftning och med EU:s art- och habitatdirektiv.

Grunden i skogspropositionen är att det ska finnas tillräckligt med medel avsatta i budgeten och att regeringen och Centerpartiet bedömde att dagens situation med otillräckliga ekonomiska medel eller brist på ersättningsmark och långa handläggningstider för ersättning hos beslutande myndigheter är ett stort problem för markägarna, i fall de har nekats avverkning.

Omkring 700 markägare har öppna ärenden gällande ersättning för naturreservat i dag. Framför allt är det markägare med nyckelbiotopsrika marker som kommer att drabbas ännu hårdare när den av riksdagen antagna budgeten nu inte kommer att täcka behoven.

Genom att radera budgetsatsningarna kopplade till skogspropositionen bär C, M, KD och SD ansvaret för att möjligheterna till frivilligt formellt skydd minskar drastiskt och konfliktnivån i skogen riskerar att öka då resurser för ersättningar till markägare kommer att saknas, vilket framför allt kommer att drabba mindre familjeskogsbrukare. Det som till och med Moderaterna säger sig vilja främja, att befintliga naturreservat skulle få en bättre skötsel så att naturvärden bibehålls och stärks – det kommer med neddragningarna i budgeten inte att kunna genomföras i så stor grad som vore möjligt när det nu är utpekad i skogspropositionen.

Stärkt äganderätt och stärkt allemansrätt

Äganderätten i skogen har varit omdebatterad och på många sätt varit i centrum för diskussionerna om skogen. Från Miljöpartiets sida vill vi föra fram hur vi ser på äganderätten.

När skogspropositionen talar om stärkt äganderätt handlar det inte om att äganderätten skulle vara åsidosatt. Äganderätten är grundlagsskyddad. I skogsutredningens direktiv står att läsa: ”Rättssäkerheten ska stärkas för markägare och företag och det ska

säkerställas att markägare får ekonomisk kompensation för inskränkning i ägande- och brukanderätten i den utsträckning de har rätt till.”

En av de mest grundläggande utgångspunkterna för att stärka ägande- och brukanderätten är att staten avsätter tillräckliga medel i statsbudgeten för att enskilda skogsägare ska kunna få ersättning, eller kunna få ersättning inom rimlig tid.

Propositionen slår fast att: ”När skogsområden är skyddsvärda ska berörda myndigheter ha förutsättningar att erbjuda markägare olika verktyg för att hitta en lämplig skyddsåtgärd. Skogspolitikens princip frihet under ansvar ligger fast, samtidigt som markägare inte ska komma i kläm för att det saknas resurser för formellt skydd.”

Det går alltså inte att ”stärka äganderätten”, utan att tillföra extra medel i statsbudgeten. Något som nu röstats ned av C, KD, M och SD i kammaren.

Att ägande- och brukanderätten upplevts osäker har också att göra med de många ärenden som har behandlats i domstol de senaste åren. Det har handlat om skydd av skog, avgränsning av nyckelbiotoper och rätt till avverkning av fjällnära skog. I stället för att domsluten skapat en tydlighet kring regelverken har det uppstått en allt större känsla av osäkerhet hos många markägare.

Det har också upplevts som otydligt vad som varit lagkrav och vad som är krav från marknaden där markägaren förväntas förvalta skogen utifrån certifieringsregler eller regler som virkesköparen satt upp. Marknadens krav på naturhänsyn har ökat kontinuerligt under lång tid och brukar betecknas som en global megatrend.

Myndigheternas arbetssätt är sedan lång tid fastlagt i praxis och förarbeten till lagtext; god samarbetsanda gentemot enskilda markägare ska råda. Ur detta perspektiv är det viktigt att myndigheternas kvalitetsarbete kontinuerligt utvecklas. Myndigheter ska både ha en reglerande roll med tillsynsarbete, men också en främjandeuppgift kopplat till hållbart brukande och skydd.

Begreppet äganderätt är absolut betydelsefullt. Men skogen är inte enbart väsentlig för skogsnäringen, utan också för besöksnäringen och rennäringen. Renskötselrätten är en kollektiv rättighet som grundas på urminnes hävd eller i vissa fall på sedvanerätten. Allemansrätten är grundlagsskyddad.

En ledande tanke i svensk rätt är att all markanvändning står under offentlig kontroll. Staten och kommunerna har i uppgift att kontrollera hur marken används. Uttryck för detta är bestämmelserna i PBL om planmonopol och regleringarna i fastighetsbildningslagen. Kollektiva inslag i lagstiftningen är framträdande. Markägare får inte fritt förfoga över sin egendom. Utöver jordförvärvslagen och fastighetsbildningslagen är givetvis skogsvårdslagens bestämmelser, samt miljöbalkens bestämmelser om vilka inskränkningar i ett fritt brukande som uppställs med hänsyn till naturmiljön, centrala. Skogsvårdslagen anger att skogen är en nationell tillgång. Förhållandet mellan ägandeintresset och det allmänna intresset är centralt för hela skogspolitikerna.

Därför är det också viktigt att slå vakt om allemansrätten, som i likhet med äganderätten är grundlagsskyddad. Men allemansrätten måste stärkas. Att kunna röra sig i skog och mark med utgångspunkt i allemansrätten är något som är mycket betydelsefullt för Sverige som land.

Ekosystemens utarmning är det verkliga hotet – det behövs en grönare skogsvårdslag

Ett annat skäl till att äganderätten upplevs som hotad är de parallella kraven i skogsvårdslagen och miljöbalken. Skogsägarna förväntas följa båda dessa lagstiftningar, men

hänsynskraven i skogsvårdslagen svarar inte upp mot de högre ställda minimikraven enligt miljöbalken. Skogsägare kan uppleva att rättsläget är oklart gällande vilka krav man förväntas uppfylla och omfattningen av brukanderätten. Äganderätten upplevs därmed vara hotad.

Men det här är inte det enda samhällsområde där det finns två parallella lagstiftningar som gäller för en enskild att följa. Det handlar däremot om att ökad kunskap också ger bättre förutsättningar att följa regelverken.

Diskussionen om stärkt äganderätt kan om det blir alltför ensidigt hota att ta fokus från de stora utmaningar och problem som vi står inför. Klimatkrisen och naturkrisen.

Den biologiska mångfalden minskar i snabbare takt än någonsin i mänsklighetens historia. Utdöendet går ca 100–1 000 gånger snabbare än det naturliga utdöendet. Av jordens cirka åtta miljoner djur- och växtarter riskerar nära nog en miljon arter att utrotas. Naturkrisen är mer än hotade och rödlistade arter. Naturkrisen handlar om processer som är avgörande för våra mänskliga samhällen och vårt välbefinnande.

Att ha kontroll på situationen genom att minska utsattheten för de 1 500 arter som är hotade till sin existens i Sverige, och skydda världsunik natur som ur ett landskapsperspektiv kan försvinna är en mycket viktig politisk fråga. Naturkrisen handlar om ekosystemens tillstånd i stort och orsakas av markanvändning, klimatförändringar, miljögifter, invasiva arter och överutnyttjande av arter.

I Sverige dominerar effekter av skogsbruk och igenväxning av jordbrukslandskapet. Cirka en tredjedel av Sveriges arter av flercelliga organismer har bedömts av Artdatabanken. 4 746 (22 %) arter är rödlistade, varav 2 249 (10 %) är hotade. Skogs- och jordbruksmark har flest rödlistade arter.

Även arbetet för en stärkt ägande- och brukanderätt måste bidra till uppfyllelse av miljömålen. Samhället skapar regler för detta och dessa regler måste säkerställa att brukandet är långsiktigt hållbart. Utvärderingar visar dock att dagens regelverk är otillräckligt för att bevara arter och nå samhällets miljömål. Det svenska skogsbruket når inte upp till miljö kvalitetsmålen och inte heller EU:s naturvårdsdirektiv. Alltför ofta uppfylls inte kraven i den svenska miljölagstiftningen.

Miljöpartiet anser att det behövs en grönare skogsvårdslag och att en utredning bör tillsättas som ser över nuvarande skogsvårdslag i ljuset av nationell rättsutveckling, EU-direktiv och domar, internationella avtal och konventioner samt omvärldshändelser.

Miljöpartiet anser också att miljöbalken måste efterlevas bättre, exempelvis hänsynsreglerna, och att tillsynsarbetet på Skogsstyrelsen måste förstärkas.

Hyggesfritt

Miljöpartiet vill också poängtera att begreppet hyggesfritt skogsbruk används på många olika sätt, och det finns flera relaterade och delvis överlappande begrepp, exempelvis blädning och kontinuitetsskogsbruk. Dessa olika begrepp behövs för olika syften och för att beskriva olika brukningsmetoder. Men i takt med att begreppet och företeelsen hyggesfritt använts allt mer i skogsdebatten har det blivit uppenbart att olika aktörer använder begreppet på olika sätt och att det därmed behöver göras tydligt vad som räknas som hyggesfritt skogsbruk, och vad som inte gör det.

Skogsstyrelsen har tagit fram en definition av hyggesfritt skogsbruk som slår fast att ”hyggesfritt skogsbruk på skogsmark med produktionsmål innebär att skogen sköts så att marken alltid är trädbevuxen utan att det uppstår några större kalhuggna ytor” (källa: <https://www.skogsstyrelsen.se/nyhetslista/ny-definition-av-hyggesfritt-skogsbruk>). Till

definitionen hör ett par preciseringar som klargör innebörden av att marken alltid ska vara trädbevuxen och att inga kalhuggna ytor ska uppstå, liksom vilka undantag som får tillämpas för kraven på skogens täthet.

Flera miljöorganisationer har kritiserat definitionen som de menar inte innebär någon större skillnad mot trakthyggesbruket, och de kritiserar myndigheten för att vilja öppna upp för att bedriva trakthyggesbruk under parollen ”hyggesfritt”, vilket borde falla på sin egen orimlighet.

Det är problematiskt om ett hyggesfritt skogsbruk rakt av anses leverera mer naturhänsyn än trakthyggesbruket, eftersom Skogsstyrelsens definition öppnar upp för så stora skillnader. Det centrala är vilken skogsbruksmetod som bäst levererar på målsättningarna inom miljömålssystemet, särskilt Levande skogar. Det vi i högre grad måste gå mot är ett naturnära skogsbruk, som också är det begrepp som används inom EU (close to nature-forestry). Ett naturnära skogsbruk kan sägas bibehålla skogens ekosystem, upprätthålla kontinuerlig ekologisk funktionalitet och värna natur- och kulturvärden, samtidigt som skogsbruk kan bedrivas. Med dagens definitioner kan både vissa skogsbruksmetoder som ryms inom ramen för Skogsstyrelsens breda definition av hyggesfritt skogsbruk, liksom i vissa fall trakthyggesbruk i mindre skala, med stor naturhänsyn och i vissa skogstyper, leverera på miljömålet Levande skogar, och rymmas inom ett naturnära skogsbruk.

Vi anser också att innovationsarbete och affärsmodeller i skogsnäringen bör främjas och utvecklas med koppling till hyggesfritt skogsbruk och kontinuitetsskogsbruk.

Vi anser även att regeringen ska ta fram och besluta om etappmål om hyggesfritt skogsbruk och naturnära skogsbruk.

Styrmedel och arbetsformer bör utvecklas för ökat engagemang för naturvård.

Nedanstående texter är inte ersättning till skogspropositionens texter, utan ett komplement.

Frivillighet som grund vid formellt skydd

Gällande frivillighet i skyddet är det viktigt att påpeka att redan nuvarande system i hög utsträckning bygger på frivillighet, vilket också framkommer i propositionen. Enligt förarbeten och inarbetad praxis ska god dialog råda mellan myndigheter och markägare.

Att bättre ta till vara och stimulera ett ökat engagemang och intresse är nödvändigt för att naturvårdsarbetet ska gå framåt. I propositionen anges att markägarna i dag inte anmäler intresse för att formellt skydda skog i tillräckligt stor omfattning och att myndigheterna därför behöver utveckla arbetsformer så att frivilligheten i sig blir en incitamentsskapande åtgärd som ökar engagemanget för naturskydd hos fler markägare.

Miljöpartiet vill dock peka på att frivillighet som utgångspunkt och en förändring som innebär att myndigheter i ökad utsträckning ska beakta frivillighet skulle kunna leda till minskad effektivitet i skyddet och minskad kostnadseffektivitet. Särskilt om det inte finns tillräckligt med resurser på ansvariga myndigheter. Ett landskapsperspektiv i skyddet måste även fortsättningsvis vara en utgångspunkt för att skydd av värdefull natur ska vara funktionellt, effektivt och långsiktigt. Det innebär att det krävs ett arbets sätt med en övergripande planering och att tillräckligt stora, sammanhängande och strategiskt viktiga områden kan skyddas.

Genom att inga förändringar görs i lagtext i liggande proposition har myndigheterna fortsatt ansvar att ta initiativ till skydd, i enlighet med nuvarande arbetssätt. Miljöbalken är intakt. Skydd är alltså inte avhängigt att markägaren först tar initiativet. Detta är viktigt, eftersom många markägare saknar den detaljerade och vetenskapligt baserade kunskapen om ekosystem som kan krävas för att bedöma om den egna skogsmarken har höga naturvärden och är skyddsvärd.

För att öka attraktiviteten för markägarna i arbetet med att bevara och stärka naturvärden, framhåller propositionen att det ska utvecklas nya styrmedel och verktyg för skydd. Miljöpartiet anser att relevanta myndigheter bör få i uppdrag att vidareutveckla förslag om former, styrmedel och verktyg för skydd som består över tid, i syfte att öka attraktiviteten hos skogsägarna att värna naturvärden och bevara och skydda sin mark, så att inte enbart dagens verktyg finns att tillgå.

Miljöpartiet föreslår också att ett uppdrag ges till berörda myndigheter att revidera Strategin för formellt skydd på så sätt att myndigheterna fortsatt har möjlighet att ta initiativ till formellt skydd samt att myndigheternas arbetsformer i högre grad än i dag leder till att markägare vill bevara och utveckla naturvärden på sin fastighet. Betydelsen av internationella åtaganden och förhandlade lösningar inklusive oberoende värderingar ska tydligt lyftas fram i enlighet med vad som framgår i propositionen.

Översyn av mer förmånliga skatteregler

Förslaget om en översyn av skattereglerna vid intrångsersättning anser vi skulle gynna skogsägarna och kunna öka incitamenten för skogsägare att skydda sin skog. Detta förslag kräver dock säkrade medel i budgeten, som nu C, M, KD och SD förhindrat.

En enhetlig, effektiv och standardiserad tillämpning av väntansavtal

Förslaget om en enhetlig, effektiv och standardiserad tillämpning av väntansavtal anser vi skulle gynna skogsägarna och kunna öka incitamenten för skogsägare att skydda sin skog. Detta förslag kräver dock säkrade medel i budgeten, som nu C, M, KD och SD förhindrat.

Mer ändamålsenliga biotopskyddsområden

Förslaget om mer ändamålsenliga biotopskyddsområden anser vi skulle gynna skogsägarna och kunna öka incitamenten för skogsägare att skydda sin skog. Detta förslag kräver dock säkrade medel i budgeten, som nu C, M, KD och SD förhindrat.

Nya och utvidgade nationalparker

Förslaget om nya och utvidgade nationalparker anser vi skulle innebära ett mycket positivt bidrag till att uppfylla Sveriges internationella åtaganden och även de nationella miljömålen. Att hitta former för att omvandla Sveaskogs ekoparker till nationalparker är positivt och för Miljöpartiet spelar det ingen större roll om staten genom Sveaskog eller Naturvårdsverket bör vara ägare. Det är värt att betona att Sveaskogs ekoparker är av

olika karaktär men verkligen kan vara mycket värdefulla ur biologiskt hänseende. Ett sådant exempel är Hornsö Ekopark, kanske Sveriges mest intressanta område för vedlevande insekter.

Förslagen om fler nationalparker kräver dock säkrade medel i budgeten, som nu C, M, KD och SD förhindrat.

Skogsnäringens andel av bioekonomin sägs vara dominerande vad gäller förädlings- och exportvärde. Vad gäller sysselsättning har dock skogsnäringen minskat i betydelse. Den svenska besöksnäringen är dock i stark utveckling, med såväl antal sysselsatta som omsättning. Nio av tio utländska turister ser den svenska naturen som en del av sin reseanledning. Hemestertrenden och skogsvistelse har fått ett starkt uppsving under pandemin och kommer att kunna utvecklas. Det finns en mycket stor utvecklingspotential för besöksnäringen kopplat till nationalparker.

Inom nuvarande budgetram skulle ett uppdrag att genomföra ett projekt för att gynna naturturism i skyddad natur kunna genomföras, där Naturvårdsverket som huvudman får i uppdrag att genomföra ett samlat projekt för att gynna naturturism i nationalparker och skyddad natur i enlighet med förslagen i Skogsutredningen:

- I samverkan med Tillväxtverket och företrädare för naturturismföretagen analysera hinder och möjligheter för hållbar naturturism och ge förslag på hur denna verksamhet kan främjas i skyddade områden.
- Genomföra en analys och kartläggning av vilka hinder som naturturismföretagare upplever för att kunna bedriva naturturism i och i anslutning till skyddade områden.
- Se över vägledningar för utformning av gränser, reservatsföreskrifter och skötselplaner så att naturturism främjas utan att syftet med områdesskyddet äventyras.
- Ta fram en uppdaterad vägledning för utformning av föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken i naturreservat så att de inte är onödigt inskränkande mot allmänheten, och med huvudsakligt fokus på att möjliggöra att naturreservaten kan nyttjas av friluftslivet och organiserad verksamhet, inklusive naturturism.
- Ta fram en utvecklad vägledning för hur zoner och kanalisering skulle kunna användas för att ge större möjligheter för att utveckla naturturism i skyddade områden.
- Tillsammans med berörda länsstyrelser göra en översyn av avgränsningar, föreskrifter och skötselplaner för befintliga nationalparker och naturreservat med hög potential för naturturism i syfte att främja hållbar naturturism.
- Se över hur befintliga anläggningar i naturreservat och nationalparker kan göra största möjliga nytta för både allmänheten och naturturismföretagare.
- Etablera nya anläggningar som öppna dagstugor och stugor med övernattningsmöjligheter i nationalparker och vissa större naturreservat.
- Ta fram ett system för hur anläggningar som öppna dagstugor och stugor med övernattningsmöjligheter ska kunna bokas eller arrenderas och en modell för prisättning.
- Tillsammans med berörda länsstyrelser se över möjligheterna att etablera uppställningsplatser för husbilar i eller i anslutning till nationalparkerna och de mest välbesökta naturreservaten.
- Se över föreskrifterna för landets nationalparker för att ge större möjligheter till tältning.

Program för ersättningsmark och markförsäljning från Sveaskog

Förslagen om överföring av ersättningsmark för skydd av skog samt fortsatt brukande, liksom utökat markförsäljningsprogram anser vi är en förutsättning för att stärka skyddet av fjällskogen liksom öka incitamenten för markägare att skydda sin skog. Detta förslag kräver dock säkrade medel i budgeten, som nu C, M, KD och SD förhindrat.

Skog med höga naturvärden skyddas utifrån lokala förutsättningar och markägarens behov

Miljöpartiet är positiva till att skogspropositionen pekar ut att naturvårdsinsatser måste göras både i form av frivilligt och formellt skydd, men också genom ökade insatser om hur naturvård kan stärkas i det aktiva skogsbruket, både vad gäller effektivare skyddsåtgärder och hållbart brukande.

Det nya rättsläget kring avverkning i fjällnära skog, som klarlagts genom domar i Mark- och miljööverdomstolen. Propositionen konstaterar att områdesskydd ovan gränsen för fjällnära skog kan möjliggöra ett enklare förfarande för markägare att få ersättning, som utifrån rådande förutsättningar i regel får sin ersättning efter nekat avverkningstillstånd. En privat skogsägare ska kunna få ersättning eller ersättningsmark. Det som är av särskilt stor vikt är att det anges att skogsägarna i fjällområdet ska kunna få intrångsersättning, behålla ägandet för sin skog och dessutom kunna bruka skogen till husbehov för ved och för att kunna ta virke för husbehov. För att det inte ska bli byråkratiskt krångel i onödan föreslår regeringen att skogsägaren inte ska behöva avverkningsanmäla sin mark med allt vad det innebär, utan kommer att enklare kunna meddela att skogsägaren vill skydda sin skog och få ersättning.

För att administrera denna rättsutveckling behöver Skogsstyrelsen ökade anslag, och dessutom behövs medel för utbetalning av ersättning. Både arbetet med rättsutvecklingen vid Skogsstyrelsen samt tillräckliga medel för ersättningar förhindras nu av C, M, KD och SD.

Förtydligande av regelverket om rätt till ersättning

Miljöpartiet anser att det är mycket angeläget att regeringen återkommer till riksdagen med en proposition om fjällskogen som gör att en markägare inte kan få betalt flera gånger för samma markområde av staten.

Kunskap om skogen och dess naturvärden

Skogsstyrelsens nyckelbiotopsregistrering upphör (men staten ska utveckla inventeringsmetoder)

Att förslaget om att Skogsstyrelsen bör upphöra med registrering av nyckelbiotoper, betyder inte att begreppet nyckelbiotoper inte kommer att finnas eller att skogsägare inte kommer att behöva skydda nyckelbiotoper för att kunna sälja sina produkter med miljöcertifiering, t.ex. FSC. Miljöpartiet hade föredragit att staten hade bekostat nyckelbiotopsinventeringarna fortsatt, eftersom det annars kan belasta enskilda markägare. Det har också varit positivt att staten som oberoende aktör gjort svåra bedömningar. Vi förstår dock att Skogsstyrelsens roll som å ena sidan tillsynsmyndighet och å andra sidan granskare av en regel som bygger på certifiering och frivilliga regler som hjälper markägare att leva upp till Miljöbalkens krav har blivit krånglig. Skogsutredningens förslag var att både sluta inventera nyckelbiotoper och radera registret. Miljöpartiet ser dock positivt på att Skogsstyrelsen får utveckla inventeringsmetoder och bidra till kunskapsunderlag till markägare.

Befintliga uppgifter om skogen bör inte gallras

Miljöpartiet anser att det är en självklarhet att statligt finansierad kunskapsinhämtning som dessutom kan vara till gagn för forskning och av intresse för allmänheten, miljöorganisationer och andra aktörer, fortsatt ska vara offentligt tillgänglig. Det skulle dessutom vara lagstridigt att gallra uppgifter i nyckelbiotopsregistret då detta ej skulle vara förenligt med ändamålen i arkivlagen (1990:782).

Miljöpartiet anser att nyckelbiotopsregistret i sin helhet ska vara fortsatt tillgängligt så att nyckelbiotoper kan skyddas och certifieringen kan fortsätta att fungera.

Kunskapsunderlag och stöd till markägare

Det är helt centralt med ett fortsatt och stärkt arbete med inventeringen och kartläggning av var de ”prioriterade naturtyperna” finns i landet, hur dessa områdens naturvärden ser ut. Fjärranalys är ett viktigt verktyg, men vi vill understryka vikten av ett systematiskt och omfattande arbete med fältinventeringar. Dels för att fjärranalys och digitala system kopplat till satellitdata i dag inte har möjligheten att kartlägga värdefulla naturmiljöer i detalj, men också för att redan gjorda fältinventeringar, såsom nyckelbiotopsinventeringar, kan användas för att kalibrera t.ex. fjärranalysmetodik.

Kunskapen om naturvärden måste stärkas hos markägare och myndigheter. Skogsutredningen visar att kunskapskravet i miljöbalken även gäller skogsbruket. Utredningen presenterade även ett förslag för en tydliggjord implementering av kunskapskravet inom skogsbruket. Propositionen konstaterar på detta område att markägare redan i dag har ”god kunskap om sin skog”. Vi upplever att markägaren har god kunskap om sin skog i fråga om dess geografiska beskaffenhet, vilka produktiva skogsmarker och vilka impediment som finns, om det förekommer skogsskador, och allmänt var det exempelvis finns goda bär- och jaktmarker. Men det står klart att det är oerhört sällsynt att skogsägare är kunniga om det exempelvis finns sällsynta lavar eller mossor, var det

finns höga naturvärden och sällsynta insekter, kärlväxter, lavar eller mossor m.fl. organismgrupper. För att arbetet med bevarande av livsmiljöer, skydd och naturhänsyn ska fungera är det nödvändigt att kunskaperna om naturvärden ökar hos både markägare och myndigheter.

Propositionen slår fast att geografisk information om naturvärden är till nytta för exempelvis skogsägare, skogsbolag, förutsättning för skogsbrukets planering, bl.a. för planering av skogsbruksåtgärder, miljöhänsyn och frivilliga avsättningar, men också för att underlätta för markägare att anmäla intresse för formellt skydd. Det är även en förutsättning för myndigheters arbete med formellt skydd och olika typer av ärendehandläggning.

Propositionen går inte fram med utredningens förslag om en tydliggjord implementering av miljöbalkens kunskapskrav i skogsvårdslagen. Miljöpartiets syn på detta är att kunskapskravet redan är tydliggjort i miljöbalken och att denna lagstiftning gäller. Det som framför allt är viktigt framöver är ett tydligare genomförande samt efterlevnad, genom bl.a. att markägarna får information om vilka krav lagen ställer. Här behöver uppdragen till myndigheterna förtydligas.

Markägarna behöver också ges mycket bättre, konkreta förutsättningar att möta dessa krav. Vid förnyrningsavverkning måste det finnas tydliga krav på markägaren att kartlägga natur- och kulturvärden som berörs, samt förse myndigheterna med denna information.

Det är nödvändigt att skogsägare får den hjälp och det stöd de behöver för att förstå och kartlägga naturvärden i sin skog. Detta krävs för att skogsägaren ska ha möjlighet att vidta de åtgärder eller fatta de beslut som krävs för att möta lagkrav, och kan vara av stor hjälp för att förstå vad certifieringsorganen kräver.

Regelförenklingar

Miljöpartiet vill påpeka att det som behövs i många fall är en skärpning av praxis med utgångspunkt i gällande lagstiftning, inte i första hand en regelförenkling, exempelvis gällande innehållet i avverkningsanmälningar. En revidering av skogsvårdslagens regler vad gäller plantering bör göras så att man undantar bryn, för den biologiska mångfaldens skull.

Reglerna om planterad granskog på åkermark bör ses över

Miljöpartiet anser att det är mycket angeläget att granplantager på gammal åkermark avvecklas till förmån för blandskogar och agroforestry, skogsjordbruk.

Det nationella skogsprogrammet fram till 2030

Skogsprogrammets fortsatta existens kräver säkrade medel i budgeten, som nu C, M, KD och SD förhindrat.

Nationellt mål för ökad hållbar tillväxt i skogen

Framtidens skogsproduktion både påverkas och måste ta hänsyn till en rad olika aspekter och ska bidra till en rad olika mål. Ökad tillväxt är inte ett mål som ska ha företräde framför andra viktiga mål, men en hållbar tillväxt i skogen är grundläggande både för ekosystemens resiliens, artmångfald å ena sidan och skogsbruket å andra sidan.

Långsiktig rådgivningskampanj för ökad hållbar tillväxt och hållbart brukande i skogen

Ett hållbart brukande är förutsättningen för en hållbar tillväxt i skogen och vad som kan produceras. Det är angeläget att den skogliga rådgivningen inkluderar hållbart brukande och att denna rådgivning ökar. Hållbart brukande beaktar ingångna internationella avtal om biologisk mångfald.

Skog och klövvilt

Det är centralt att dokumenterad kunskap om vilka mekanismer som skapar ett utökat viltbete utgör utgångspunkt för en ökad rådgivning, för att insatser ska träffa rätt.

Som propositionen konstaterar betas exempelvis många lövträdslag så hårt att förnyingsmöjligheten ofta är starkt begränsad eller obefintlig. Det får konsekvenser för den biologiska mångfalden knuten till lövträd, som drabbas hårt, och kan få effekter på ekosystemnivå.

Omfattningen av skogsskador har ökat stort över tid. Men en mycket stor del av skogsskadorna uppkommer på annat sätt än av vilt. Det behövs ett skifte i synen på skogsskador och hanteringen av dessa. Det krävs bl.a. bättre ståndortsanpassning och kantzoner. En vital skog har bättre förutsättningar att kunna motstå framtida skadegörare och leverera avkastning, och om man satsar på en större diversitet i skogsbruket ger det alternativ i skogsbrukandet, som Skogsstyrelsen konstaterar i årets Skogsskaderapport.

I norra Sverige är skadeläget från törskatesvamp och andra svampar på planterad tall alarmerande. De praktiska skötselråden går minst sagt tvärs emot gängse rådgivning. Skogsstyrelsens senaste skaderapport visar tillståndet för skogsskador i hela landet och är lika alarmerande. Slutsatsen är att rådgivning och bruksmetoder i produktions-skogen måste förändras. Stora kala markytor som det traditionella trakthyggesbruket ger upphov till är i ljuset av skadeläget riskabla för en säker förnyring. Klimatförändringen är en drivande faktor bakom utvecklingen, och slutsatsen blir att klimatanpassning av skogsbruket är än mer angeläget än vad som framkommit i debatten och som återspeglas i skogsbrukets dominerande bruksmetoder.

En adaptiv förvaltning, att lära sig nytt när förutsättningarna förändras, måste på allvar implementeras i det praktiska arbetet. Annars kommer samhällets kostnader att fortsätta öka för felaktigt genomförd skötsel.

Åtgärder för att stärka skogsbruket genom ökade möjligheter till klimatanpassning

Klimatförändringarna kommer att innebära en ökad risk för ras och erosion i samband med att skogsbruksåtgärder utförs, och detta kan påverka samhällets infrastruktur. Detta framkommer bl.a. i en ny rapport från Skogsstyrelsen, MSB, SGI och Trafikverket. Även stormar och bränder väntas öka i takt med att klimatförändringarna tilltar, och även här krävs kunskapsuppbyggnad och anpassning inom skogsbruket.

Myndigheterna konstaterar att i princip alla åtgärder inom skogsbruket påverkar risken för erosion, ras och översvämningar inom branta och instabila områden, vilket kan skada järnvägar, blockera vägar och förstöra elledningar och fibernät. Det finns omkring en halv miljon hektar sådana områden i landet och kunskapen om riskerna är generellt för dålig. Det finns ett stort behov av kunskapsuppbyggnad inom skogsbruket, förändrade skötselmetoder och förbättrad tillämpning av miljöbalken och skogsvårdslagens hänsynsparagraf.

Skogsstyrelsen och MSB förordar därför en översyn av miljöbalken och skogsvårdslagen utifrån behovet av klimatanpassning av skogsförvaltningen och skogsbruksåtgärder. Miljöpartiet menar att det omgående bör tillsättas en utredning för att genomföra en sådan översyn av miljöbalken och skogsvårdslagen. I dagsläget finns inget i dessa lagar som har bäring på exempelvis förhindrande och förebyggande av erosion, ras, översvämning eller brandskydd.

Miljöpartiet anser att klimatanpassning måste ske med utgångspunkt i att stärka de skogliga ekosystemens funktionalitet och den biologiska mångfalden.

Detta förslag kräver dock säkrade medel i budgeten, som nu C, M, KD och SD förhindrat.

Staten som föregångare i hållbart skogsbruk

Det är oerhört viktigt att staten agerar föregångare i hållbara brukningsmetoder, enligt propositionens förslag för uppdrag till myndigheterna för att se över hur de kan verka som föregångare i hållbart skogsbruk.

Vi anser att samtliga statliga aktörer och offentliga ägda aktör med skogsinnehav ska vara föregångare för ett hållbart skogsbruk. Propositionen pekar ut Fastighetsverket samt Fortifikationsverket, vilket är bra.

Per Bolund (MP)

Maria Gardfjell (MP)

Leila Ali-Elmi (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Elisabeth Falkhaven (MP)

Maria Ferm (MP)

Margareta Fransson (MP)

Axel Hallberg (MP)

Camilla Hansén (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Emma Hult (MP)

Amanda Palmstierna (MP)

Karolina Skog (MP)

Rasmus Ling (MP)

Anna Sibinska (MP)

Lorentz Tovatt (MP)